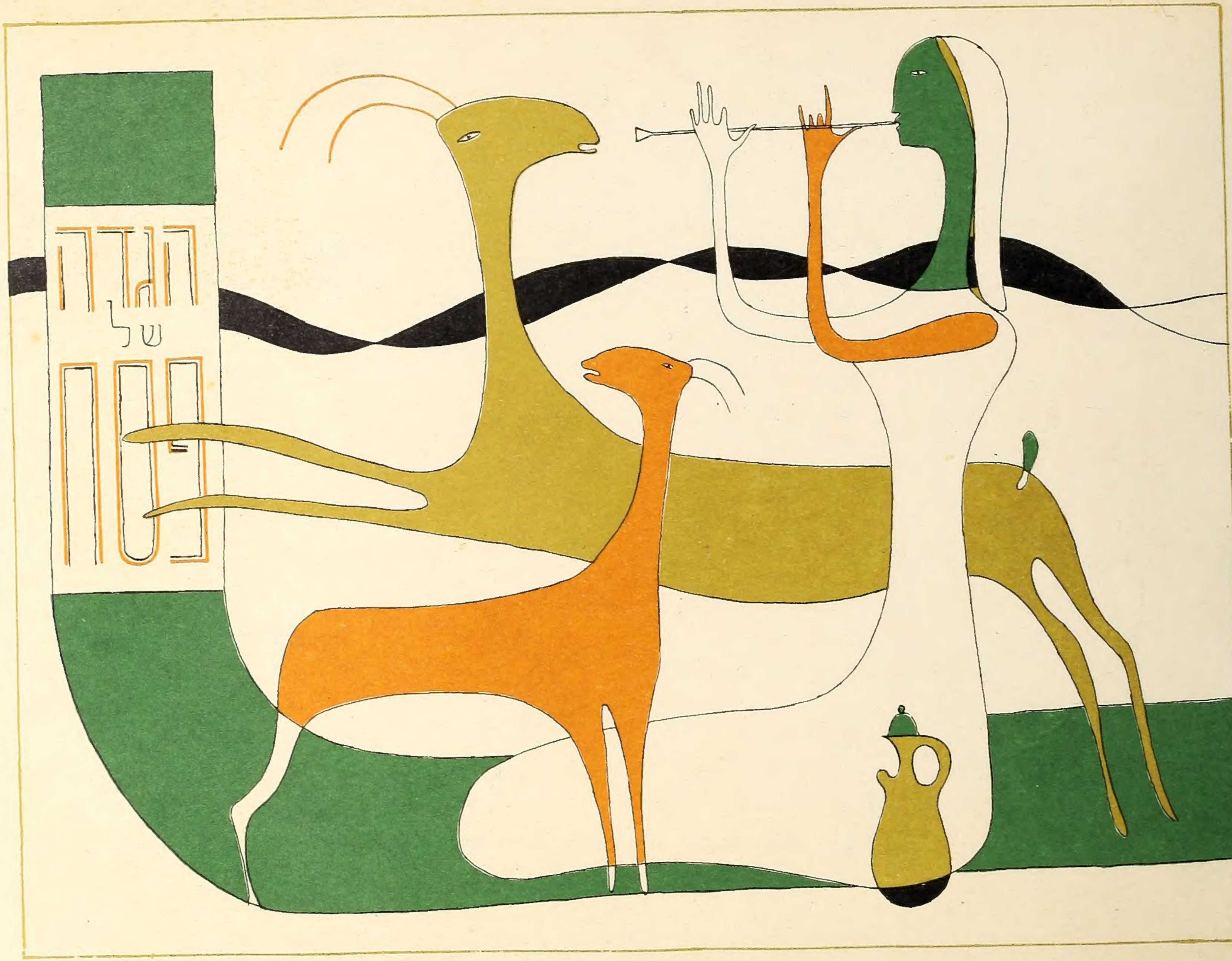

הגדה
של
פסח

הגדה של פסח

מצוירת בידי משה פרופס
כתובה בידי מרדכי אמידתי

מהדורה רביעית

יצא לאור ע"י המחלקה לתרבות והסברה של הקיבוץ הארצי השומר הצעיר

מקורות

אביב: החודש הזה — שמות י״ב / הנה הסתו עבר — שיר השירים ב׳ / נצא השדה — שיר השירים ז׳, יב׳ / כתנות פסים — אבן־עזרא / הגשם חלף — יוסי־בן־יוסי / טל צווה — מפיוטי הקליר / זה רחש — א. שלונסקי: על מלאת / הא לחמא עניא — נוסח חדש / מצה זו — ע״פ המסורה. **יציאת מצרים:** הננו מוכנים — נוסח חדש / מה נשתנה — נוסח חדש / עבדים היינו — ע״פ המסורה / היו בני־ישראל — מספר האגדה / ויהי בימים ההם — שמות א׳ / לך בוא מצרימה — ד. פרישמן: במדבר / ויהי בחצי הלילה — ע״פ המסורה / נא אמון — נ. אלתרמן: מכות מצרים / קומו תועי מדבר — ח. נ. ביאליק / אז ישיר משה — שמות ט״ו / זכור את היום — נוסח חדש / על דעת עיני — א. שלונסקי: נדר / שיר הפרטיזנים — הרש גליק, עברית: א. שלונסקי / כי הנה אויביך — תהילים פ״ג / והארץ תשקוט — נ. אלתרמן: מגש הכסף / נזכור / למען ציון לא אחשה — ישעיהו ס״ב / ציון הלא תשאלי — ר׳ יהודה הלוי. **שלום:** שים שלום — מתפילות ראש־השנה / והיה באחרית הימים — ישעיהו ב׳ / כי זרע השלום — זכריה ח׳. **קיבוץ גלויות:** הנני מביא אותם — ירמיהו ל״א / בשוב ד׳ — תהילים קכ״ו / שאי סביב עיניך — ישעיהו ט׳ / הנה ימים באים — עמוס ט׳ / נברך על הגפן — ע״פ המסורה.

יצא לאור ע״י המחלקה לתרבות של הקיבוץ הארצי השומר הצעיר
ציורים ועריכה גרפית: משה פרופס / כתב: מרדכי אמיתי / דפוס אופסט פ. ניידט ובנו ת״א

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם ראשׁ־חֳדָשִׁים, רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, חֹדֶשׁ הָאָבִיב. וּבְחֹדֶשׁ הָאָבִיב, בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר בּוֹ זְמַן חֵרוּתֵנוּ. וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחַגֹּתֶם אוֹתוֹ לְדוֹרוֹתֵיכֶם, חֻקַּת עוֹלָם תְּחָגֻּהוּ. כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ צִבְאוֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם. הַיּוֹם הֱיִיתֶם לְעָם!

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

הִנֵּה הַסְּתָו עָבַר, הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

נֵצֵא הַשָּׂדֶה

נָלִינָה בַּכְּפָרִים, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן
פִּתַּח הַסְּמָדַר. הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים, הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים

כֻּתֹּנֶת פַּסִּים לָבַשׁ הַגַּן / וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דְשָׁאוֹ
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ / וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ.

כָּל צִיץ חָדָשׁ לִזְמַן חָדָשׁ / יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשַׁן עָבַר / מֶלֶךְ כִּי עָל הוּרַם כִּסְאוֹ.

יָצָא מִבֵּין מִשְׁמַר עָלָיו / וַיְשַׁנֶּה בִּגְדֵי כִלְאוֹ
מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו / וְהָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ!

גֶּשֶׁם

חָלַף וּסְתָו עָבַר / וְהַכֹּל בְּעִתּוֹ נוֹצָר / לֵךְ לְשָׁלוֹם, גֶּשֶׁם!
דּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ בְּגִנַּת דּוֹדִים / בֹּא בְּשָׁלוֹם טַל!
כֹּחַ בְּרָקִים וְצִנּוֹרֵי שַׁחַק עָשׂוּ שְׁלִיחוּתָם / לֵךְ לְשָׁלוֹם, גֶּשֶׁם!
לְאוֹגֵר בַּקָּצִיר / גִּדּוּלֵי חָצִיר / בֹּא בְּשָׁלוֹם, טַל!
מֵרִיחַ מֵימֶיךָ / נִשְׂאוּ שְׁפָלִים / וּמָלְאוּ אֲסָמֶיךָ / לֵךְ לְשָׁלוֹם, גֶּשֶׁם!
נְעִים זְמִירוֹת וּפְרִי עֵץ־הָדָר, עֵת יְעוֹדַד / בֹּא בְּשָׁלוֹם, טַל!

הַלַּיְלָה הַזֶּה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמְרִים בּוֹ הַלֵּל וְאוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים בָּהּ הַלַּיְלָה

טַל

צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת/ פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת!
טַל נוֹפֵת עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה/ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ בְּרָכָה!
טַל וְשֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ/ גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ!

זֶה רַחַשׁ עַל דְּשָׁאִים, דִּמְדּוּם עַל צֵל וָלֵחַ/ פִּתְחוֹן פִּיּוֹת עַל טַל וְעַל מָטָר
אֶנְקַת הַמַּעֲרָם, הַצְּהַב הַצּוֹלֵחַ/ אֶת הַצִּיּוּן הַזֶּה/ הַנָּח בֵּין דָר לְהָר.

כַּךְ מַחֲרִישָׁה שָׂדֶה/ עֵת יַד חַמָּה רוֹכֶסֶת/ עַל סְבִיבוֹתֶיהָ רֶכֶס הַשְׁבִיָּה
עַד לַיְלָה בְּחָמְדוֹ/ הוֹי אַכְזָרִי בְּחֶסֶד/ וְטַל וְטַל וְטַל עַד רְוָיָה...

הָא לַחְמָא עַנְיָא

דִי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם.
כָּל דִכְפִין-יֵיתֵי וְיֵכוֹל, כָּל דִצְרִיךְ-יֵיתֵי וְיִפְסַח!
הַשַּׁתָּא אֲנַחְנוּ, גְּאֻלֵי יִשְׂרָאֵל - לַשָּׁנָה הַבָּאָה כָּל בֵּית-יִשְׂרָאֵל
הַשַּׁתָּא עַבְדֵי - לַשָּׁנָה הַבָּאָה - בְּנֵי-חוֹרִין.

מַצָּה זוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים - עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם
שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ
מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת מַצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא
יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵידָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם".

כּוֹס רִאשׁוֹן
כּוֹס יְשׁוּעוֹת נִשָּׂא לִיצִיאַת יִשְׂרָאֵל מִגּוֹלָה לִגְאֻלָּה
מִשִּׁעְבּוּד-מַלְכֻיּוֹת - לְקוֹמְמִיּוּת בְּאַרְצֵנוּ - לְחַיִּים וְלִישׁוּעָה!

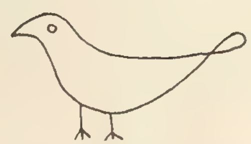

מצה · מרור · חרוסת · כרפס

הִנְנוּ

מוּכָנִים לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, מִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה.

כִּי גַם אָנוּ יָצָאנוּ מִבֵּית־עֲבָדִים וּמִגֵּיא־הֲרֵגָה וּבָנִינוּ בַּיִת
בַּל־יִמּוֹט לְנִדְּחֵי־יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמָתָם. וְאֶת מוֹעֵד הַחֵרוּת
נוֹסִיף לְקַדֵּשׁ בְּבַיִת זֶה, אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי־בָנֵינוּ, עַד עוֹלָם.

עַל כֵּן נְיַחֵד לַיְלָה זֶה מִכָּל הַלֵּילוֹת וְנַרְבֶּה לְסַפֵּר בּוֹ בִּיצִיאַת
מִצְרַיִם, בִּגְאֻלַּת־יִשְׂרָאֵל וּבְשִׁחְרוּר כָּל אָדָם וְעַם מִידֵי עוֹשְׁקָיו.

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים חָמֵץ וּמַצָּה - הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת מְסֻבִּים יְלָדִים לְחוּד וְהוֹרִים לְחוּד - הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּים?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת מְקַצְּרִים בִּסְעֻדָּה - הַלַּיְלָה הַזֶּה מַאֲרִיכִים בָּהּ וְכֻלּוֹ לֵיל שִׁמּוּרִים?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת שִׂיחָתֵנוּ חוּלִין - הַלַּיְלָה הַזֶּה מַרְבִּים לְסַפֵּר בּוֹ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם?

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

וַיְעַבְּדֵנוּ בְּפָרֶךְ וַיִּבֶן לוֹ עָרֵי מִסְכְּנוֹת, אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס, וַיִּגְאַל מִשָּׁם
וַנַּעֲבֹר יָם בֶּחָרָבָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה נָדַדְנוּ בַּמִּדְבָּר וַנָּבֹא אֶל אַרְצֵנוּ
וְאִלּוּ לֹא יָצְאוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי־בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ
לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת־מִצְרַיִם - הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח

בִּמְתֵי מְעַט

יָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ מִצְרַיְמָה וַיִּהְיוּ שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם
וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּרְבּוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד
מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם. וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, אֲשֶׁר לֹא יָדַע
אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ: הִנֵּה עַם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. הָבָה
נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה. וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה. וַיְצַו פַּרְעֹה:
כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד־הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַתַּעַל שַׁוְעָתָם
מִן הָעֲבוֹדָה וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ־כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ:

הָיוּ

הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹשְׁשִׁים אֶת הַקַּשׁ בַּמִּדְבָּר וְרוֹמְסִים בַּחֹמֶר וּבַקַּשׁ. הָיָה הַקַּשׁ
נוֹקֵב אֶת עִקְבֵיהֶם וְהַדָּם מִתְבּוֹסֵס בַּחֹמֶר. וְהָיוּ הַמִּצְרִים מְחַנְּקִים אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּקִירוֹת בָּתִּים לְבִנְיָן וְהָיוּ צוֹעֲקִים מִתּוֹךְ הַבִּנְיָן. וְהָיוּ בְּנוֹת־יִשְׂרָאֵל נוֹטְלוֹת בְּנֵיהֶן
וְטוֹמְנוֹת אוֹתָן בִּמְחִלּוֹת. וְכֵיוָן שֶׁמַּרְגִּישִׁים בָּהֶם הַמִּצְרִים. בָּאִים לְהָרְגָם וְנַעֲשָׂה
לָהֶם נֵס וְנִבְלָעִים בַּקַּרְקַע. וּמְבִיאִים הַמִּצְרִים שְׁוָרִים וְחוֹרְשִׁים עַל גַּבָּם. וּלְאַחַר
שֶׁהוֹלְכִים, הָיוּ מְבַצְבְּצִים וְהוֹלְכִים כְּעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה וְכֵיוָן שֶׁמִּתְגַּדְּלִים – בָּאִים
עֲדָרִים־עֲדָרִים לְבָתֵּיהֶם

וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם.
וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ, כֹּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג
אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר. וַיֵּרָא מַלְאַךְ־יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ
הַסְּנֶה וַיֹּאמַר: רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם
שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו, כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו.

לֵךְ בֹּא מִצְרַיְמָה, אֶל הַנַּעֲנִים וְאֶל הַנִּדְכָּאִים וְאָמַרְתָּ לָהֶם
כִּי עֲבָדִים הֵם וְהֵם לֹא יָבִינוּ; כִּי אֻמְלָלִים הֵם וְהֵם לֹא יֵדְעוּ
וְכִי גָדוֹל עָנְיָם וּגְדוֹלִים מַכְאֹבֵיהֶם וְנוֹרָא לַחֲצָם – וְהֵם לֹא יַאֲמִינוּ.
וּפָקַחְתָּ עֵינֵיהֶם בְּחֹזֶק־יָד, עַל כָּל לַחֲצָם וְעַל כָּל עָנְיָם וְגָאַלְתָּ אוֹתָם.
וְעַם רַב יִמָּשֵׁךְ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וַאֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ
וּמִקֶּרֶב כָּל הָעָם מִסָּבִיב אֲשֶׁר רַע וָמַר לָהֶם וְהָיִיתָ לְאַב־הֲמוֹן אֲדָם־רָב וּלְרֹאשׁ
שְׁבָטָיו וְעָשִׂיתָ מִן הַתּוֹלָעִים־אָדָם וּמִן הָאָדָם־עָם וּמֵעֲפָרוֹת חוֹל – אֶרֶץ!

ויהי בחצי הלילה

ויקם פרעה לילה, הוא וכל עבדיו וכל מצרים
ותהי צעקה גדולה במצרים, כי אין בית אשר אין שם מת

נא אמון, מברזל ציריך
שערים נתלשו בליל,
תספרנה מכות מצרים
שעשו בך משפט בליל.

כי צדיק בדינו השלח,
אך התמיד, בעברו שותת,
הוא משאיר כמו טעם מלח
את דמעת החפים מחטא

ואלו עשר מכות שלקו המצרים:

דם, צפרדע, כנים, ערב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חשך, מכת בכורות

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים: דצ"ך, עד"ש, באח"ב

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה, ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאתם
ממצרים, הוא הלילה הזה, ליל שמורים לבני ישראל לדורתם.

קומו תעו מדבר צאו מתוך השממה

עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה
רב לכם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה
קומו איפא נדים! עזבו את השממה
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו !
איש בלבבו ישמע קול אלהים דובר:
לך, היום אל ארץ חדשה אתה עובר!
לא, לא לחם קלוקל, שלו ודגן שמים -
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים !
לא, לא אהל תהו ועליות שחקים -
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!..

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:

אָשִׁירָה לַיְיָ, כִּי גָאֹה גָּאָה / סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם.
אָמַר אוֹיֵב: אֶרְדֹּף, אַשִּׂיג / אֲחַלֵּק שָׁלָל / תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי,
אָרִיק חַרְבִּי / תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי / נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ / כִּסָּמוֹ יָם
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים.

שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן / חִיל אָחַז יוֹשְׁבֵי־פְּלֶשֶׁת
אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם / אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד
נָמֹגוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן.

זָכוֹר

אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם בּוֹ מִמִּצְרַיִם, מִבֵּית
עֲבָדִים. כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ יָצָא
הוּא מִמִּצְרַיִם, לֹא אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבַד, אַף אָנוּ נִגְאַלְנוּ עִמָּהֶם!

כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹלָה זַעֲקַת יִשְׂרָאֵל וְשַׁוְעַת הָעֲשׁוּקִים תַּחַת יַד
מְשַׁעְבְּדֵיהֶם- וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר יֶחֱרַר חֲרוֹנָם לִפְרֹק עֹל וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר
תִּפְרַח תִּקְוַת אָבִיב חָדָשׁ, חַיִּים חֲדָשִׁים, תִּקְוַת הַשִּׁחְרוּר וְהַדְּתִחִיָּה.
וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ
אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְאָנוּ נִצָּלִים מִיָּדָם.

השתא [illegible] להיותנו חרות ישראל במדינת ישראל

כוס שני

כּוֹס גְּאֻלָּה נִשָּׂא לְנִתּוּק מוֹטוֹת עַבְדוּת
בִּמְלֹא תֵבֵל, לִפְדוּת עֲמֵלִים, לְחַיִּים וְלִגְאֻלָּה!

זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק!

עַל דַּעַת עֵינַי שֶׁרָאוּ אֶת הַשֶּׁכֶל/ וְעָמְסוּ זְעָקוֹת עַל לִבִּי הַשָּׁחוּחַ,
עַל דַּעַת רַחֲמַי שֶׁהוֹרוּנִי לִמְחֹל/ עַד בָּאוּ יָמִים שֶׁאֲיָמַי מְסַלְּחִים
נָדַרְתִּי הַנֶּדֶר: לִזְכֹּר אֶת הַכֹּל/ לִזְכֹּר וְדָבָר לֹא לִשְׁכֹּחַ!

דָּבָר לֹא לִשְׁכֹּחַ עַד דּוֹר עֲשִׂירִי/ עַד שֶׁךְ עֶלְבּוֹנַי, עַד כֻּלָּם, עַד כְּלָהֶם,
עֲדֵי יִכְלוּ כָּל שִׁבְטֵי מוּסָרִי/ קוֹנָם אִם לָרִיק יַעֲבֹר לֵיל הַזַּעַם,
קוֹנָם אִם לַבֹּקֶר אֶחֱזֹר לְסוּרִי/ וּמְאוּם לֹא אֶלְמַד גַּם הַפַּעַם.

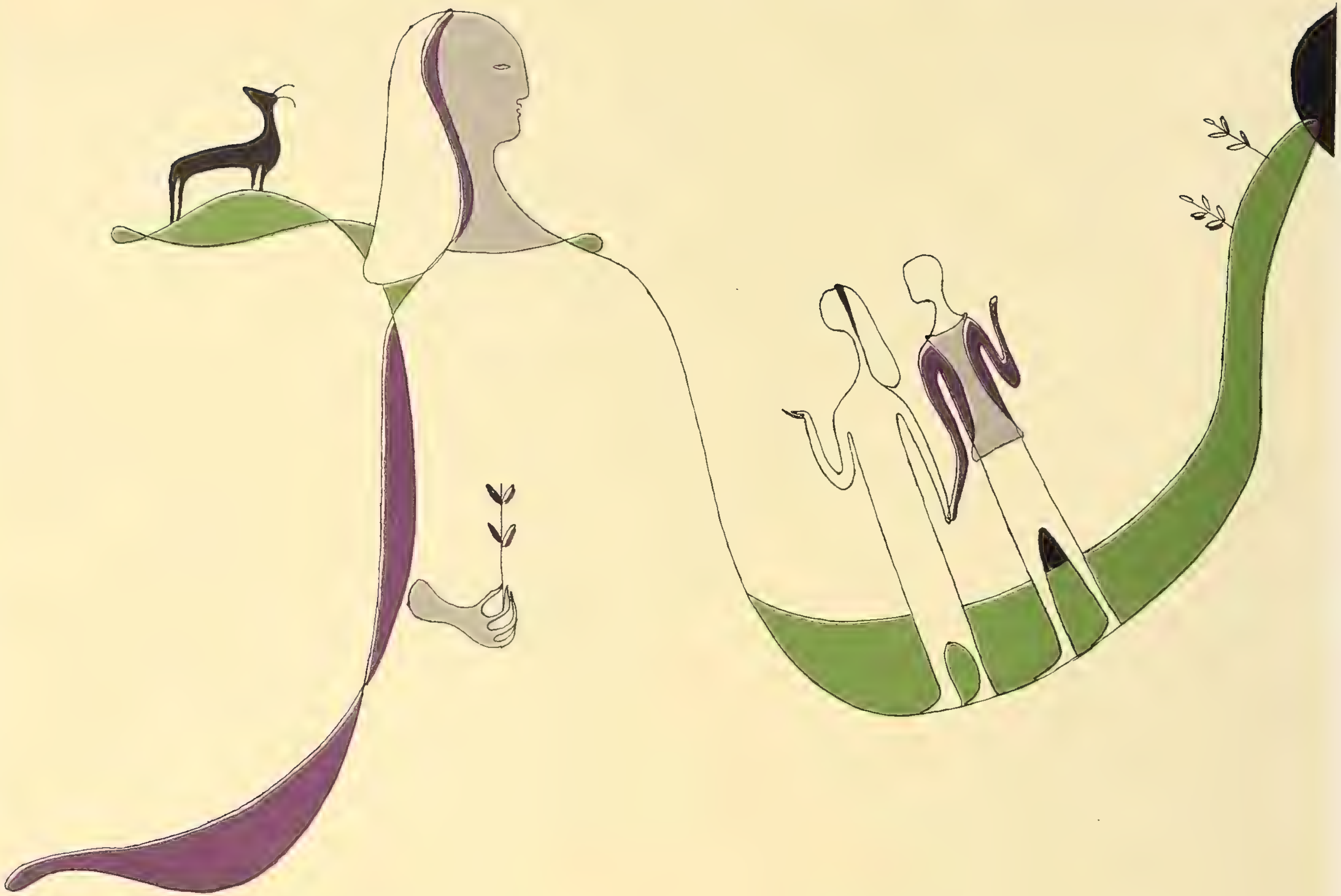
אל נא תאמר: הנה דרכי האחרונה / את אור היום הסתירו שמי העננה
זה יום נכספנו לו עוד יעל ויבוא / ומצעדנו עוד ירעים: אנחנו פה!
מארץ התמר עד ירכתי כפורים / אנחנו פה במכאובות ויסורים
אך באשר טפת דמנו שם נגרה / הלא ינוב עוד עז רוחנו בגבורה.
עמוד השחר על יומנו אור יהל / עם הצורר יחלף תמלנו כמו צל
אך אם חלילה יאחר לבוא האור / כמו סיסמה יהא השיר מדור לדור!

כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש: על עמך יערימו סוד
ויתיעצו על צפוניך. אמרו: לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם
ישראל עוד. כי נועצו לב יחדו, עליך ברית יכרתו.

והארץ תשקט, עין שמים אדמת/ תעמעם לאטה על גבולות עשנים
ואמה תעמד קרועת-לב, אך נושמת/ לקבל את הנס, האחד אין שני.
היא לטקס תכון, היא תקום למול סהר
ועמדה טרם יום עוטה חג ואימה - -
אז מנגד יצאו נערה ונער/ ואט-אט יצעדו הם אל מול האמה
לובשי חול וחגור וכבדי נעלים/ בנתיב יעלו הם הלך והחרש,
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום הפרך וליל קו-האש.
עיפים עד אין קץ, נזירים ממרגע/ ונוטפים טללי נעורים עבריים...
הם השנים יגשו/ ועמדו לבלי-נע/ ואין אות אם חיים הם או ירויים.
אז תשאל האמה שטופת דמע וקסם/ ואמרה: מי אתם! והשנים שוקטים
יענו לה:
אנחנו מגש-הכסף/ שעליו לך נתנה מדינת-היהודים!
כך יאמרו ונפלו לרגלה עוטפי-צל/ והשאר יספר בתולדות- ישראל...

נזכר

את רבבות הנשמות של אחינו ואחיותינו שנכרתו בלי עתם, אשר נפלו במערכות הקרב ואשר אבדו תחת החרבות ועיי המפלת. אשר הרימו את נס המרד ויקדשו את שם ישראל בלחמם ובנפלם בין חומות הגיטו הבוער ובלבם חזון העליה למולדת, אמונה באדם ובגאולת ישראל. יזכר עם-ישראל את הטובים בבניו, ברי-לב וטהורי-חזון, ראשית אוננו בארץ ושארית גחלתנו מן הגולה שאחזו בנשק להגן על כבודו ועל עצמאותו; אשר נפלו על משמר גבורותיו ואשר נרצחו מן המארב ואשר נספו בכלא אויב ובשבי-צר. יזכר עם ישראל את כל שנפלו במערכות גאלתו ובמותם צוו לנו את החיים!

לְמַעַן

צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַיִם לֹא אֶשְׁקֹט עַד
יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ כְּלַפִּיד יִבְעָר. וְרָאוּ
גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכָל מְלָכִים כְּבוֹדֵךְ. לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד
עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא יֵאָמֵר עוֹד: שְׁמָמָה.

עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים, כָּל הַיּוֹם
וְכָל הַלַּיְלָה, תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ. אַל דֳּמִי לָכֶם וְאַל תִּתְּנוּ
דֳמִי לוֹ עַד יְכוֹנֵן וְעַד יָשִׂים יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ.

ציון

הלא תשאלי לשלום אסיריך
דורשי שלומך והם יתר עדריך
מים ומזרח ומצפון ותימן שלום
רחוק וקרוב שאי מכל עבריך
איך יערב לי אכול ושתות בעת אחזה
כי יסחבו הכלבים את כפיריך
או איך מאור יום יהי מתוק לעיני
בעוד אראה בפי עורבים פגרי נשריך
הם השמחים לשלותך והכואבים על שוממותך ובוכים על שבריך
אשרי מחכה ויגיע ויראה עלות
אורך ויבקעו עליו שחריך

שים שלום ופרש סכת שלום על ישראל ועל העולם כלו

כי זרע השלום, הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה
והשמים יתנו טלם, והנחלתי שארית העם כל אלה

והיה באחרית הימים וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם
למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה!
ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי־ארץ. וגר זאב עם
כבש ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער
קטן נוהג בם. לא ירעו ולא ישחיתו כי מלאה הארץ דעה

כוס שלישי כוס נחמה נשא לשלום שארית ישראל ולשלום העמים:
יהי שלום בחילינו, שלוה באהלינו - לחיים ולשלום!

הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ

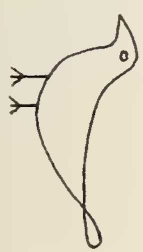
בָּהֶם עִוֵּר וּפִסֵּחַ, הָרָה וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּו, קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה. בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים
אוֹבִילֵם. אוֹלִיכֵם אֶל נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָּהּ. אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל
וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם.

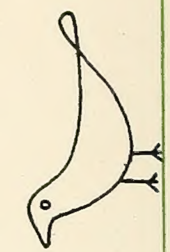

בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים. אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה.
שׁוּבָה יְהוָה שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב. הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה-בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ.
הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע. בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו!

שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי: כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ לָךְ: בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ
וּבְנוֹתַיִךְ עַל צַד תֵּאָמַנָה. אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ: מִי אֵלֶּה
כָּעָב תְּעוּפֶינָה, וְכַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבּוֹתֵיהֶן: כִּי לִי אִיִּים יְקַוּוּ וָאֳנִיּוֹת
תַּרְשִׁישׁ לְהָבִיא בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק. וּפִתְּחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד, יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ:

הנה ימים באים ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע.
והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה. ושבתי את שבות עמי
ישראל ובנו ערים נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו את יינם
ועשו גנות ואכלו את פריהם. ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם

נְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה, טוֹבָה וּרְחָבָה
לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ. נְבָרֵךְ עַל אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ
וְהִגִּיעָנוּ לַלַּיְלָה הַזֶּה לִשְׂמֹחַ וְלָגִיל וּלְהָסֵב בּוֹ יַחַד; כֵּן
נַגִּיעַ לַמּוֹעֲדִים וְלָרְגָלִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ בְּשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיָן
וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָה וְנָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ!

חֲסַל סֵדֶר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ

כּוֹס רְבִיעִי כּוֹס בְּרָכָה נִשָּׂא לָנוּ וּלְבָנֵינוּ וּלְכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, לִפְרִי הָאֲדָמָה וְלִתְנוּבַת הָאָדָם, לְיוֹם הֶעָמָל וּלְחַיֵּי הַשִּׁתּוּף, לְחַיִּים וְלִבְרָכָה.

חד גדיא

דזבין אבא בתרי זוזי

ואתא שונרא ואכלה לגדיא... ואתא כלבא ונשך
לשונרא. ואתא חוטרא והכה לכלבא... ואתא נורא ושרף לחוטרא
ואתא מיא וכבה לנורא... ואתא תורא ושתה למיא. ואתא שוחט
ושחט לתורא. ואתא מלאך-המות ושחט לשוחט
ואתא הקדוש-ברוך-הוא ושחט למלאך-המות
דשחט לשוחט, דשחט לתורא, דשתה
למיא, דכבא לנורא דשרת לחוטרא
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא, דאכלה
לגדיא, דזבין אבא בתרי
זוזי, חד-גדיא, חד-גדיא

